

Nr 137.

Godkänd av första kammaren den 5 maj 1923.

Godkänd av andra kammaren den 5 maj 1923.

*Riksdagens skrivelse till Konungen, angående upptagande av ämnet
räkning å fortsättningsskolornas läsordning.*

(Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 10.)

(Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 3.)

Till Konungen.

Inom riksdagen har gjorts framställning i syfte att ämnet räkning måtte upptagas såsom särskilt undervisningsämne å läsordningen i de nya fortsättningsskolorna av år 1918.

I den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver har yttrande inhämtats från skolöverstyrelsen.

Då riksdagen år 1918 i samband med upprättandet av praktiska ungdomsskolor beslöt en omläggning av fortsättningsskolan, erhöll denna, på samma gång den blev obligatorisk, en mera praktisk läggning. Undervisningen anknöts till det praktiska livet och till det arbete, som sysselsätter skolans lärjungar eller sannolikt skall bliva deras livsuppgift. Skolans uppgift blev att såsom praktisk ungdomsskola grundlägga och förbereda de ungas utbildning för deras levnadsyrke och befordra deras framtida medborgerliga duglighet, allt under det den syftar till att vidga deras allmänna bildning och främja deras sedliga utveckling.

Vid sitt fastställande av huvudsakliga grunder och bestämmelser att gälla för fortsättningsskolor instämde även riksdagen i de uttalanden, som av både departementssakkunniga och dåvarande departementschefen gjorts, att vid ett slutgiltigt utarbetande av kursplaner för fortsättningsskolan nödig begränsning av läroinnehållet borde vidtagas. Samtidigt betonade riksdagen, att med hänsyn till de växlande förhållanden, som råda i vårt land, fortsättningsskolans organisation och undervisning icke bör för mycket bindas genom allmänna föreskrifter, utan att åt skol-distrikten måtte i dessa hänseenden beredas så stor *rörlighet och frihet* som möjligt.

I överensstämmelse med dessa grundsatser hava såväl de i fortsättningsskolestadgan ingående bestämmelserna angående undervisningen som ock de av skolöverstyrelsen utgivna »Exempel på undervisningsplaner för fortsättningsskolor» blivit utarbetade. Fortsättningsskolestadgan samlar undervisningen kring tre obligatoriska ämnen, nämligen de i samtliga fortsättningsskolor förekommande ämnena medborgarkunskap och modersmål samt därjämte i de yrkesbestämda fortsättningsskolorna arbetskunskap och i de allmänna fortsättningsskolorna naturkunnighet. I de av skolöverstyrelsen till vägledning utgivna exemplen på kursplaner för ämnena arbetskunskap och medborgarkunskap upptagas emellertid — under framhållande, att de olika skolornas undervisningsplaner i möjligaste mån böra anpassas efter de särskilda förhållanden och behov, som förefinnas å de skilda orterna — ett flertal olika moment, vilka ansetts böra ingå i undervisningen i dessa ämnen; och bland dessa moment förekommer även det ämne, räkning, vars tillgodoseende i fortsättningsskolan är föremål för nu förevarande motion. En avsevärd del av den för de tre ämnena arbetskunskap, medborgarkunskap och naturlära avsedda tiden torde således icke endast kunna utan ock böra anslås till räkneövningar, och med en riktig tolkning av gällande bestämmelser kan ämnet räkning i fortsättningsskolan därför icke betraktas som åsidosatt.

Riksdagen kan ej heller finna, att det skulle vara lyckligt att helt bryta ut räkneövningarna ur det sammanhang, vari de nu äro avsedda att meddelas, eller att giva ämnet räkning ett visst, för alla fortsättningsskolor lika antal undervisningstimmar. Liksom fortsättningsskolan i sin nya organisation omedelbart ansluter sig till folkskolan, så böra ock dess kurser vara så lagda, att undervisningen på varje särskild ort kan om möjligt bygga på och tillgodogöra sig den undervisning, som meddelats i folkskolan. Räkneövningarna böra, så långt det är möjligt, till art och omfattning anpassas efter lärjungarnas skiftande förutsättningar och behov samt meddelas i sitt naturliga samband med den övriga undervisningen.

Riksdagen delar emellertid motionärens uppfattning, att färdighet i räkning utgör en viktig förutsättning för att lärjungarna sedermera skola kunna reda sig i livets skilda förhållanden. För fortsättningsskolans fortsatta utveckling torde det också hava sin folkpsykologiska betydelse, att icke den meningen vinner insteg, att detta ämne försummas. Räkneövningarna i fortsättningsskolan böra därför icke tillmätas allt för knapp tid. Där så är nödigt, för att lärjungarna skola kunna tillgodogöra sig undervisning i enlighet med fortsättningsskolans

program, böra dessa övningar vara ägnade att uppöva och stärka även den elementära färdigheten i detta för allt praktiskt arbete viktiga ämne. Nu gällande bestämmelser angående undervisningen synas visserligen, såsom skolöverstyrelsen i sitt yttrande i ämnet uttalat och även ovan framhållits, ej lägga något hinder i vägen för att läraren, där brister i denna elementära färdighet framträda, använder behöflig tid för att bibringa lärjungarna de insikter, som äro nödiga för att de skola kunna tillgodogöra sig den fortsatta undervisningen. Att en sådan möjlighet står öppen synes emellertid icke tillräckligt. Såvitt det kan ske utan sönderbrytande av skolans principiella grundplan och med bevarande av undervisningens rörlighet och frihet, bör genom särskild föreskrift skapas trygghet för att en dylik grundläggande undervisning, där så befinnes erforderligt, också kommer till stånd. Någon ändring av fortsättningsskolestadgan eller någon allmän föreskrift i avseende på fortsättningsskolans arbetsordning synes härför icke erforderlig, utan syftet bör lämpligast kunna vinnas genom anvisning i de fullständiga normalundervisningsplaner för fortsättningsskolor, som med kursfördelning och timplaner samt behöfliga anvisningar för deras tillämpning författningens enligt skola av överstyrelsen utarbetas och till Eders Kungl. Maj:t i och för fastställelse överlämnas, att tjäna till ledning vid upprättandet av den särskilda undervisningsplan, upptagande timplan och kursfördelning, som skall intagas i det för fortsättningsskola gällande reglemente. Skulle dessa normalundervisningsplaner icke under förra hälften av nästkommande år hinna utfärdas, torde det böra övervägas, huruvida ej härovan antydda önskemål kan genom utfärdande av ett cirkulär bliva tillgodosett.

På grund härav får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föranstalta att nödiga föreskrifter måtte utfärdas därom, att, då fortsättningsskolestyrelse finner så erforderligt, en sammanhängande undervisning i räkning må i fortsättningsskola meddelas under första årskursen i den omfattning och till det antal timmar, som kan anses lämpligt med hänsyn till denna skolas uppgifter och begränsade undervisningstid.

Stockholm den 3 maj 1923.

Med undersåtlig vörndnad.